

UREDBA (ES) št. 550/2004 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 10. marca 2004

o izvajanju navigacijskih služb zračnega prometa na enotnem evropskem nebu

(Uredba o izvajanju služb)

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA -

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 80(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-socialnega odbora ⁽²⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽³⁾,

v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ⁽⁴⁾, v smislu skupnega besedila, ki ga je odobril Spravni odbor 11. decembra 2003,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Države članice so v različnem obsegu prestrukturirale sektorje nacionalnih izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa s povečanjem stopnje njihove neodvisnosti in prostega zagotavljanja storitev. V teh novih razmerah je vedno bolj prisotna nujnost po izpolnjevanju minimalnih zahtev, povezanih z javnim interesom.
- (2) Poročilo Skupine na visoki ravni za enotno evropsko nebo v novembru 2000 je potrdilo, da obstaja potreba po pravilih na ravni Skupnosti za uvedbo razlikovanja med funkcijami zakonodaje in izvajanja storitev in za vzpostavitev sistema certificiranja z namenom, da se zavarujejo zahteve javnega interesa predvsem glede varnosti in za izboljšanje sistema pristojbin.
- (3) Uredba (ES) št. 549/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2004 (okvirna Uredba) ⁽⁵⁾ določa okvir za oblikovanje enotnega evropskega neba.
- (4) Oblikovanje enotnega evropskega neba zahteva sprejetje ukrepov za varno in učinkovito zagotavljanje navigacijskih služb zračnega prometa, skladno z organiziranostjo in uporabo zračnega prostora, kakor določa Uredba (ES) št. 551/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. marca 2004 o organiziranosti in uporabi zračnega prostora na enotnem evropskem nebu (uredba o zračnem prostoru) ⁽⁶⁾. Pomembno je zagotoviti usklajen organizacijski okvir za izvajanje takšnih storitev, da bi bilo mogoče primerno odgovoriti na zahtevo uporabnikov zračnega prostora ter varno in učinkovito urejati zračni promet.

⁽¹⁾ UL C 103 E, 30.4.2002, str. 26.

⁽²⁾ UL C 241, 7.10.2002, str. 24.

⁽³⁾ UL C 278, 14.11.2002, str. 13.

⁽⁴⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 3. septembra 2002 (UL C 272 E, 13.11.2003, str. 303), Skupno stališče Sveta z dne 18. marca 2003 (UL C 129, 3.6.2003, str. 16) in Stališče Evropskega parlamenta z dne 3. julija 2003 (še ni objavljeno v Uradnem listu). Zakonodajna resolucija Evropskega parlamenta z dne 29. januarja 2004 in Sklep Sveta z dne 2. februarja 2004.

⁽⁵⁾ UL L 96, 31.3.2004, str. 1.

⁽⁶⁾ UL L 96, 31.3.2004, str. 20.

▼B

- (5) Izvajanje služb zračnega prometa kakor predvideva ta uredba je povezano z izvajanjem pooblastil javnega organa, ki niso ekonomske narave in zato ne upravičujejo uporabe konkurenčnih pravil iz Pogodbe.
- (6) Države članice so odgovorne, da se navigacijske službe zračnega prometa izvajajo varno in učinkovito, ter za nadzor izvajalcev navigacijskih služb, ki morajo izpolnjevati skupne zahteve, uveljavljene na ravni Skupnosti.
- (7) Državam članicam mora biti dovoljeno, da priznam, tehnično izkušenim, organizacijam zaupajo preverjanje izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa in njihovo izpolnjevanje skupnih zahtev, uveljavljenih na ravni Skupnosti.
- (8) Nemoteno delovanje sistema zračnega prometa prav tako zahteva enotne in visoke varnostne standarde za izvajalce navigacijskih služb zračnega prometa.
- (9) Sprejeti je treba ustrezne ukrepe za usklajevanje sistemov licenciranja kontrolorjev, da bi izboljšali razpoložljivost kontrolorjev in spodbudili medsebojno priznavanje licenc.
- (10) Uvesti je treba skupni sistem za certificiranje izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa, ki bi natančno opredeljeval načine za določanje pravic in obveznosti teh izvajalcev, ter za redno nadziranje izpolnjevanja teh zahtev.
- (11) Pogoji za certificiranje morajo biti objektivno utemeljeni, brez razlikovanja, sorazmerni, transparentni in združljivi z ustreznimi mednarodnimi standardi.
- (12) Dovoljenja morajo države članice v okviru varnostnih zahtev medsebojno priznati, da lahko izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa svoje storitve zagotavljajo tudi v drugi državi članici, ki ni država, v kateri so dovoljenje pridobili,
- (13) Izvajanje komunikacijskih, navigacijskih ter nadzornih služb kakor tudi letalskih informacijskih služb je treba organizirati pod tržnimi pogoji, pri čemer je treba upoštevati posebne lastnosti teh služb in ohraniti visoko raven varnosti.
- (14) Sistem certificiranja naj predvidi okvir, ki državam članicam omogoča določiti izvajalce služb zračnega prometa ne glede na to, kje so pridobili dovoljenje, ker je to v interesu varnega vodenja zračnega prometa prek meja držav članic ter v korist uporabnikov zračnega prostora in njihovih potnikov.
- (15) Pomembno je, da bi države članice na podlagi svojih analiz varnosti lahko določile enega ali več izvajalcev meteoroloških služb, za en del zračnega prostora ali za celoten zračni prostor v njihovi pristojnosti, ne da bi jim bilo treba za to izvesti javni razpis.
- (16) Izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa morajo z ustreznimi dogovori uvesti in ohranjati tesno sodelovanje z vojaškimi organi, ki so odgovorni za dejavnosti, ki utegnejo imeti vpliv na splošni zračni promet.
- (17) Računovodska evidenca vseh izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa mora biti kar najbolj pregledna.
- (18) Uvedba usklajenih načel in pogojev za dostop do operativnih podatkov mora olajšati izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa ter delovanje uporabnikov zračnega prostora in letalskih družb v novih razmerah.
- (19) Tarifni pogoji za uporabnike zračnega prostora morajo biti pošteni in pregledni.
- (20) Nadomestila, ki jih plačujejo uporabniki, bi morala predstavljati plačilo za uporabo naprav in storitev, ki jih nudijo izvajalci navi-

▼B

gacijskih služb zračnega prometa in države članice. Višina pristojbin za uporabo mora biti sorazmerna s stroški, ob upoštevanju varnosti in ekonomske učinkovitosti.

- (21) Med uporabniki zračnega prostora ne sme biti nobene diskriminacije pri zagotavljanju enakovrednih navigacijskih služb.
- (22) Nekatere naprave in storitve ponudijo izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa neposredno v povezavi z letom zrakovplov in za te naprave in storitve bi jim moralo biti omogočeno dobiti plačilo po načelu „uporabnik plača“, kar pomeni, da morajo uporabniki zračnega prostora plačati stroške, ki jih povzročijo, na kraju uporabe ali čim bliže temu kraju.
- (23) Pomembno je, da se zagotovi preglednost stroškov, ki iz uporabe teh naprav in storitev izhajajo. Vse spremembe sistema ali višine nadomestil je treba uporabnikom zračnega prostora ustrezno pojasniti; takšne spremembe ali vlaganja, ki jih predvidevajo izvajalci navigacijskih služb, je treba pojasniti v okviru izmenjave informacij med njihovimi organi upravljanja in uporabniki zračnega prostora.
- (24) Nadomestila bi morala biti mogoče do določene mere spreminjati z namenom, da se doseže kar največjo zmogljivost celotnega sistema. Finančne spodbude utegnejo biti koristno sredstvo za pospeševanje uvedbe opreme, locirane na zemlji ali v zraku, ki povečujejo zmogljivosti, za nagrajevanje večje storilnosti ali za nadomestilo za neprijetnosti zaradi izbire manj zanimivih poti.
- (25) V okviru teh prihodkov, ki ustvarjajo soliden donos na aktivo, in v neposredni povezavi s prihranki, ki izhajajo iz izboljšane učinkovitosti, naj Komisija preuči možnost ustvarjanja rezerve z namenom, da bi se zmanjšali neugodni učinki nenadnega povečanja nadomestil za uporabnike zračnega prostora v obdobjih manjšega prometa.
- (26) Komisija naj preuči možnost vzpostavitve sistemačasne finančne pomoči v podporo ukrepom za povečanje zmogljivosti evropskega sistema kot celote za nadzor zračnega prometa.
- (27) Komisija mora v sodelovanju z Eurocontrolom, nacionalnimi nadzornimi organi in uporabniki zračnega prostora redno pregledovati, kako se nadomestila za uporabnike zračnega prostora določajo in pobirajo.
- (28) Brez poseganja v organiziranost sistema za nadziranje in objavljanje poslovanja izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa in zaradi posebne občutljivosti informacij o teh izvajalcih, naj nacionalni nadzorni organi ne razkrivajo informacij, za katere velja obveznost varovanja poslovne tajnosti -

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

POGLAVJE I

SPLOŠNO

Člen 1

Področje uporabe in namen

1. Ta uredba v povezavi s področjem uporabe okvirne uredbe obravnava izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa na enotnem evropskem nebu. Cilj te uredbe je določiti skupne predpise za varno in učinkovito izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa v Skupnosti.
2. Ta uredba se uporablja za izvajanje navigacijskih služb za splošni zračni promet v skladu z okvirno uredbo in njenim področjem uporabe.

▼ **M1***Člen 2***Naloge nacionalnih nadzornih organov**

1. Nacionalni nadzorni organi iz člena 4 okvirne uredbe zagotovijo primerni nadzor uporabe te uredbe, zlasti glede varnega in učinkovitega delovanja izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa, povezanih z zračnim prostorom, ki sodijo v pristojnost države članice, ki je zadevni organ določila ali ustanovila.
2. V ta namen vsak nacionalni nadzorni organ organizira ustrezeni inšpekcijski nadzor in preglede, da preveri izpolnjevanje zahtev te uredbe, vključno z zahtevami po človeških virih za izvajanje storitev navigacijskih služb. Zadevni izvajalec navigacijskih služb zračnega prometa mora takšno delo omogočiti.
3. Za funkcionalne bloke zračnega prostora, ki so v pristojnosti več kakor ene države članice, zadevne države članice sklenejo sporazum o nadzoru izvajalcev storitev navigacijskih služb, ki izvajajo storitve za te bloke zračnega prostora.
4. Nacionalni nadzorni organi med seboj tesno sodelujejo, da bi zagotovili ustrezeni nadzor izvajalcev navigacijskih služb z veljavnim dovoljenjem iz ene države članice, ki pa izvajajo storitve, povezane z zračnim prostorom, ki je v pristojnosti druge države članice. Takšno sodelovanje vključuje tudi dogovore za ravnanje v primerih neizpolnjevanja skupnih veljavnih predpisov iz člena 6 ali pogojev iz Priloge II.
5. V primeru čezmejnega izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa, takšni dogovori vključujejo sporazum o medsebojnem priznavanju nadzornih nalog iz odstavkov 1 in 2 ter rezultatov teh nalog. Medsebojno priznanje se uporablja tudi, kadar se sprejmejo dogovori med nacionalnimi nadzornimi organi o priznanju certifikacijskega postopka za izvajalce storitev.
6. Če nacionalna zakonodaja tako dovoljuje, in zaradi regionalnega sodelovanja, nacionalni nadzorni organi lahko sklepajo sporazume tudi glede delitve odgovornosti pri nalogah nadzora.

*Člen 3***Kvalificirani subjekti**

1. Nacionalni nadzorni organi lahko v celoti ali delno prenesejo inšpekcijski nadzor in preglede iz člena 2(2) na kvalificirane subjekte, ki izpolnjujejo zahteve iz Priloge I.
2. Takšen prenos, ki ga izda nacionalni nadzorni organ, je veljaven v vsej Skupnosti za obnovljivo obdobje treh let. Nacionalni nadzorni organi lahko za izvedbo inšpekcijskega nadzora in pregledov zadolžijo kateri koli kvalificiran subjekt, ki se nahaja v Skupnosti.

*Člen 4***Varnostne zahteve**

Komisija v skladu z regulativnim postopkom iz člena 5(3) okvirne uredbe sprejme izvedbena pravila, ki vključujejo ustrezne določbe zakonskih varnostnih zahtev Eurocontrola (ESARR) in njihove poznejše spremembe v okviru te uredbe, po potrebi z ustreznimi prilagoditvami.

B

POGLAVJE II

PRAVILA ZA IZVAJANJE SLUŽB*Člen 6***Skupne zahteve**

Skupne zahteve za izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa se določijo v skladu s postopkom iz člena 5(3) okvirne uredbe. Skupne zahteve vključujejo naslednje elemente:

- tehnično in operativno usposobljenost in ustreznost,
- sisteme in postopke za upravljanje varnosti in kakovosti,
- sisteme javljanja,
- kakovost storitev,
- finančno sposobnost,
- kritje odgovornosti in zavarovalno kritje,
- lastniško in organizacijsko strukturo, zlasti preprečevanje navzkrižja interesov,
- človeške vire, zlasti ustrezne načrte zaposlovanja,
- varovanje.

*Člen 7***Certificiranje izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa**

1. Za izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa v Skupnosti morajo države članice izvesti certificiranje.
2. Vloge za certificiranje naj izvajalec predloži nacionalnemu nadzornemu organu države članice, v kateri ima glavni poslovni sedež in uradni sedež, če ta obstaja.
3. Nacionalni nadzorni organi izdajo dovoljenja izvajalcem navigacijskih služb zračnega prometa, če ti izpolnjujejo splošne zahteve iz člena 6. Dovoljenja se lahko izdajo posamezno za vsako vrsto navigacijske službe zračnega prometa, kakor je opredeljeno v členu 2 okvirne uredbe, ali za sveženj takšnih služb, med drugim, kadar izvajalec služb zračnega prometa, ne glede na to kakšen je njegov pravni status, deluje in vzdržuje svoje lastne komunikacijske, navigacijske in nadzorovalne sisteme. Dovoljenja je treba redno kontrolirati.
4. Z dovoljenjem so določene pravice in obveznosti izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa, zlasti nediskriminatorni dostop uporabnikov zračnega prostora do teh služb s posebnim poudarkom na varnosti. Pri izdaji dovoljenj se lahko upoštevajo le pogoji iz Priloge II. Ti pogoji se utemeljujejo objektivno, brez razlikovanja, sorazmerno in transparentno.
5. Države članice ne glede na odstavek 1 lahko dovolijo izvajanje navigacijskih služb zračnega prometa v celotnem zračnem prostoru v njihovi pristojnosti ali v delu tega zračnega prostora, ne da bi izdale dovoljenje, kadar jim izvajalec nudi predvsem premike zrakoplovov, ki ne spadajo v splošni zračni promet. V takih primerih zadevna država članica obvesti Komisijo in druge države članice o svoji odločitvi in ukrepih, ki jih je sprejela, za izpolnjevanje skupnih zahtev v največji možni meri.

MI

6. Brez poseganja v člena 8 in 9 izdaja dovoljenj izvajalcem storitev navigacijskih služb zračnega prometa daje možnost, da svoje storitve

▼ M1

ponudijo državam članicam, drugim izvajalcem storitev navigacijskih služb, uporabnikom zračnega prostora in letališkim družbam v Skupnosti.

7. Nacionalni nadzorni organi nadzirajo izpolnjevanje skupnih zahtev in pogojev, navedenih v dovoljenju. Podrobne navedbe takšnega nadziranja so vključene v letna poročila, ki jih države članice predložijo v skladu s členom 12(1) okvirne uredbe. Če nacionalni nadzorni organ ugotovi, da nosilec dovoljenja ne izpolnjuje več teh zahtev ali pogojev, sprejme primerne ukrepe ob zagotavljanju neprekinjenega delovanja služb, pod pogojem, da varnost ni ogrožena. Ti ukrepi lahko vključujejo razveljavitev dovoljenja.

▼ B

8. Država članica prizna vsako dovoljenje, ki ga druga država članica izda v skladu s tem členom.

9. V izjemnih okoliščinah lahko države članice izpolnjevanje tega člena odložijo za šest mesecev od datuma, ki izhaja iz člena 19(2). Države članice obvestijo Komisijo o takšnem odlogu in navedejo razloge zanj.

▼ M1*Člen 8***Določitev izvajalcev služb zračnega prometa**

1. Države članice zagotavljajo izvajanje storitev zračnega prometa na ekskluzivni osnovi v specifičnih blokih zračnega prostora, ki je v njihovi pristojnosti. V ta namen države članice določijo izvajalca storitev služb zračnega prometa, ki ima veljavno dovoljenje v Skupnosti.

2. Za zagotavljanje čezmejnih storitev države članice zagotovijo, da izvajanja tega člena in člena 10(3) ne preprečuje njihov nacionalni pravni sistem z zahtevo, da so izvajalci služb zračnega prometa, ki izvajajo storitve v zračnem prostoru, v pristojnosti te države članice:

- (a) v neposredni lasti ali v večinski lasti te države članice ali njenih državljanov;
- (b) imajo glavni poslovni sedež ali uradni sedež na ozemlju te države članice, ali
- (c) uporabljajo le zmogljivosti v tej državi članici.

3. Države članice opredelijo pravice in obveznosti, ki jih morajo izpolnjevati določeni izvajalci služb zračnega prometa. Te obveznosti lahko vključujejo pogoje v zvezi s pravočasnim informiranjem, ki omogočajo identifikacijo vseh premikov zrakoplovov v zračnem prostoru, ki je v njihovi pristojnosti.

4. Države članice imajo diskrecijsko pravico pri izbiri izvajalca službe zračnega prometa pod pogojem, da ta izpolnjuje zahteve in pogoje iz členov 6 in 7.

5. Za funkcionalne bloke zračnega prostora, opredeljene v skladu s členom 9a, ki so v zračnem prostoru v pristojnosti več kakor ene države članice, države članice v skladu z odstavkom 1 tega člena skupaj določijo enega ali več izvajalcev storitev služb zračnega prometa vsaj en mesec pred vzpostavitvijo bloka zračnega prostora.

6. Države članice takoj obvestijo Komisijo in druge države članice o vseh odločitvah v okviru tega člena glede določitve izvajalcev služb zračnega prometa v specifičnih blokih zračnega prostora, ki je v njihovi pristojnosti.

▼B*Člen 9***Določitev izvajalcev meteoroloških služb**

1. Države članice lahko določijo izvajalca meteoroloških služb, ki na ekskluzivni osnovi v celoti ali delno zagotavljajo meteorološke podatke za celoten ali delni zračni prostor v njihovi pristojnosti ob upoštevanju varnostnih načel.
2. Države članice takoj obvestijo Komisijo in druge države članice o vsaki odločitvi v okviru tega člena glede določitve izvajalca služb letalske meteorologije.

▼M1*Člen 9a***Funkcionalni bloki zračnega prostora**

1. Do 4. decembra 2012 države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe za izvajanje funkcionalnih blokov zračnega prostora z namenom doseganja zahtevane zmogljivosti in učinkovitosti omrežja za upravljanje zračnega prometa na enotnem evropskem nebu in ohranitve visoke stopnje varnosti ter prispevanja k splošni uspešnosti sistema zračnega prometa in zmanjšanemu vplivu na okolje. Države članice kolikor je mogoče tesno sodelujejo med sabo, zlasti države članice, ki vzpostavljajo sosednje funkcionalne bloke zračnega prostora, z namenom zagotovitve skladnosti s to določbo. Kadar je primerno, lahko sodelovanje vključuje tretje države, ki so udeležene pri funkcionalnih blokih zračnega prostora.
2. Funkcionalni bloki zračnega prostora:
 - (a) se opirajo na varnostno analizo;
 - (b) omogočajo optimalno uporabo zračnega prostora ob upoštevanju prometnih tokov v zračnem prometu;
 - (c) zagotavljajo skladnost z evropskim omrežjem zračnih poti, ki je bilo vzpostavljeno v skladu s členom 6 uredbe o zračnem prostoru;
 - (d) so na osnovi analiz stroškov in koristi upravičeni zaradi svoje dodane vrednosti, vključno z optimalno uporabo tehničnih in človeških virov;
 - (e) zagotavljajo nemoten in prilagodljiv prenos pristojnosti za kontrolo zračnega prometa med enotami službe zračnega prometa;
 - (f) zagotavljajo združljivost med različnimi konfiguracijami zračnega prostora, med drugim z optimizacijo sedanjih letalskih informativnih območij;
 - (g) so skladni s pogoji, ki izhajajo iz regionalnih sporazumov, sklenjenih v okviru ICAO;
 - (h) upoštevajo regionalne sporazume, ki obstajajo na dan začetka veljavnosti te uredbe, zlasti tiste z evropskimi tretjimi državami, in
 - (i) omogočijo skladnost s ciljnimi zmogljivostmi celotne Skupnosti.
3. Funkcionalni blok zračnega prostora se vzpostavi le z medsebojnim sporazumom vseh držav članic in po potrebi tretjih držav, ki so pristojne za kateri koli del zračnega prostora, vključenega v funkcionalni blok zračnega prostora. Preden uradno obvestijo Komisijo o vzpostavitvi funkcionalnega bloka zračnega prostora, zadevne države članice pošljejo ustrezne informacije Komisiji, drugim državam članicam in zainteresiranim stranem in jim dajo priložnost, da predložijo svoje ugotovitve.
4. Kadar se funkcionalni blok zračnega prostora nanaša na zračni prostor, ki je v celoti ali delno v pristojnosti dveh ali več držav članic, sporazum, s katerim se vzpostavi funkcionalni blok zračnega prostora,

▼ **M1**

vsebuje potrebne določbe o načinu spreminjanja tega bloka in načinu umika države članice iz bloka, vključno s prehodnimi ureditvami.

5. Kadar nastanejo težave med dvema državama članicama ali več državami članicami glede čezmejnega funkcionalnega bloka zračnega prostora, ki zadeva zračni prostor v njihovi pristojnosti, lahko zadevne države članice skupaj predložijo zadevo Odboru za enotno evropsko nebo, da poda mnenje. Mnenje se naslovi na zadevne države članice. Brez poseganja v odstavek 3 države članice takšno mnenje upoštevajo v svojih prizadevanjih, da bi našle rešitev.

6. Po prejemu uradnih obvestil držav članic glede sporazumov in izjav iz členov 3 in 4 Komisija oceni, ali posamezni funkcionalni bloki zračnega prostora izpolnjujejo zahteve iz odstavka 2, in rezultate predloži v razpravo Odboru za enotno evropsko nebo. Če Komisija presodi, da eden ali več funkcionalnih blokov zračnega prostora ne izpolnjuje zahtev, začne pogovore z zadevno državo članico, da doseže soglasje o ukrepih, potrebnih za popravilo nastalih razmer.

7. Komisija je brez poseganja v odstavek 6 uradno obveščena o sporazumih in izjavah iz odstavkov 3 in 4 z namenom, da se objavijo v *Uradnem listu Evropske unije*. V objavi se določi datum začetka veljavnosti s tem povezane odločitve.

8. Navodila za vzpostavitev in spremembo funkcionalnih blokov zračnega prostora se pripravijo do 4. decembra 2010 v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 5(2) okvirne uredbe.

9. Komisija do 4. decembra 2011 in v skladu z regulativnim postopkom iz člena 5(3) okvirne uredbe, sprejme izvedbena pravila glede informacij, ki jih mora zadevna država članica zagotoviti pred vzpostavitvijo in spremembo funkcionalnega bloka zračnega prostora v skladu z odstavkom 3 tega člena.

Člen 9b

Koordinator sistema funkcionalnih blokov zračnega prostora

1. Da bi olajšala vzpostavitev funkcionalnih blokov zračnega prostora, Komisija lahko imenuje fizično osebo za koordinatorja sistema funkcionalnih blokov zračnega prostora („koordinator“). Komisija ukrepa v skladu z regulativnim postopkom iz člena 5(3) okvirne uredbe.

2. Brez poseganja v člen 9a(5) koordinator na zahtevo vseh vpletenih držav članic in, kjer je to primerno, tretjih držav, ki so udeležene pri istem funkcionalnem bloku zračnega prostora, olajša premagovanje težav v njihovem pogajalskem procesu, da bi pospešil vzpostavitev funkcionalnih blokov zračnega prostora. Koordinator deluje na osnovi pooblastila vseh vpletenih držav članic in, kadar je primerno, tretjih držav, ki so udeležene pri istem funkcionalnem bloku zračnega prostora.

3. Koordinator deluje nepristransko, zlasti v odnosu do držav članic, tretjih držav, Komisije in zainteresiranih strani.

4. Koordinator ne razkrije nobenih informacij, ki jih je pridobil med izvajanjem svoje funkcije, razen če ga za to ne pooblasti(-jo) zadevna(-e) država(-e) članica(-e) in, če je primerno, tretja(-e) država(-e).

5. Vsake tri mesece po njegovem imenovanju predloži koordinator poročilo Komisiji, Odboru za enotno evropsko nebo in Evropskemu parlamentu. Poročilo vključuje povzetek in rezultate pogajanj.

6. Pooblastilo koordinatorja se izteče, ko je podpisan zadnji sporazum o funkcionalnem bloku zračnega prostora, vendar najpozneje 4. decembra 2012.

▼B*Člen 10***Odnosi med izvajalci služb**

1. Izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa lahko uporabljajo službe drugih izvajalcev, ki so bili certificirani v Skupnosti.
2. Izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa formalno potrdijo njihove delovne odnose s pisnimi sporazumi ali enakovrednimi pravnimi ureditvami, v katerih opredelijo specifične dolžnosti in naloge, ki jih vsak izvajalec prevzame, in omogočijo izmenjavo operativnih podatkov med temi izvajalci, če so ti podatki v zvezi s splošnim zračnim prometom. O sklenitvi teh sporazumov je treba obvestiti nacionalni nadzorni organ ali zadevne organe.
3. V primerih izvajanja služb zračnega prometa se zahteva odobritev zadevnih držav članic. V primerih zagotavljanja meteoroloških služb se zahteva odobritev zadevnih držav članic, če so te določile izvajalca na ekskluzivni osnovi v skladu s členom 9(1).

▼M1*Člen 11***Odnosi z vojaškimi organi**

Države članice v okviru skupne prometne politike sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da bi se med pristojnimi civilnimi in vojaškimi organi sklenili ali obnovili pisni sporazumi ali enakovredne pravne ureditve za upravljanje specifičnih blokov zračnega prostora.

▼B*Člen 12***Preglednost računovodskih izkazov**

1. Izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa morajo ne glede na svoj lastniški sistem ali pravno ureditev sestaviti računovodske izkaze, jih predložiti v revizijo in objaviti. Ti računovodski izkazi so v skladu z mednarodnimi računovodskimi standardi, ki jih je sprejela Skupnost. Kadar zaradi pravnega statusa izvajalca storitev popolna skladnost z mednarodnimi standardi ni mogoča, si izvajalec prizadeva takšno skladnost doseči v največji možni meri.
2. V vseh primerih pa izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa objavijo letno poslovno poročilo in se pri njih redno izvajajo tudi neodvisne revizije.

▼M1

3. Kadar izvajalci storitev navigacijskih služb zračnega prometa izvajajo storitve v svežnju, morajo identificirati in razkriti stroške in dohodke, ki izhajajo iz navigacijskih storitev, ki jih razčlenijo v skladu s sistemom pristojbin za navigacijske službe zračnega prometa iz člena 14 in, kadar je to primerno, vodijo konsolidirane računovodske izkaze za druge storitve, ki niso povezane z navigacijskimi službami zračnega prometa, kakor bi morali storiti, če bi zadevne službe zagotavljala ločena podjetja.

▼B

4. Države članice določijo pristojne organe, ki imajo pravico dostopa do računovodskih izkazov izvajalcev služb znotraj zračnega prostora v njihovi pristojnosti.

▼B

5. Za izvajalce navigacijskih služb zračnega prometa, ki jih zajema ta uredba, lahko države članice uporabljajo prehodne določbe člena 9 Uredbe (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. julija 2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov ⁽¹⁾.

*Člen 13***Dostop do podatkov in zaščita podatkov**

1. Da bi zadostili potrebam pri svojem delovanju si izvajalci navigacijskih služb zračnega prometa, uporabniki zračnega prostora in letališke družbe izmenjujejo ustrezne operativne podatke za splošni zračni promet v realnem času. Ti podatki se uporabljajo samo za operativne namene.
2. Dostop do ustreznih operativnih podatkov se brez razlikovanja odobri ustreznim organom, certificiranim izvajalcem navigacijskih služb, uporabnikom zračnega prostora in letališkim družbam.
3. Certificirani izvajalci služb, uporabniki zračnega prostora in letališke družbe določijo standardne pogoje za dostop tudi do njihovih drugih operativnih podatkov, poleg tistih iz odstavka 1. Nacionalni nadzorni organi takšne standardne pogoje odobrijo. Podrobna pravila o takšnih pogojih se določijo, če je to primerno, v skladu s postopkom iz člena 5(3) okvirne uredbe.

POGLAVJE III

UREDITEV PRISTOJBIN**▼M1***Člen 14***Splošno**

V skladu z zahtevami členov 15 in 16 sistem pristojbin za navigacijske službe zračnega prometa prispeva k večji transparentnosti pri določanju, uvedbi in izvrševanju pristojbin za uporabnike zračnega prostora ter prispeva k stroškovni učinkovitosti pri izvajanju storitev navigacijskih služb zračnega prometa in učinkovitosti letov, ob hkratnem ohranjanju največje možne stopnje varnosti. Ta sistem pristojbin je prav tako v skladu s členom 15 Konvencije o mednarodnem civilnem letalstvu, podpisane v Chicagu leta 1944, in sistemom preletnih pristojbin Eurocontrola.

*Člen 15***Načela**

1. Sistem pristojbin temelji na izračunu stroškov za navigacijske službe, ki jih imajo izvajalci služb v korist uporabnikov zračnega prostora. S sistemom pristojbin se ti stroški razporedijo med kategorijami uporabnikov.
2. Pri določanju stroškovne baze za pristojbine se uporabljajo naslednja načela:
 - (a) stroški, ki se razdelijo med uporabnike zračnega prostora, so ugotovljeni stroški zagotavljanja navigacijskih služb zračnega prometa, vključno z ustreznimi vsotami za obresti na kapitalske investicije in amortizacijo aktive kakor tudi stroški vzdrževanja, obratovanja, vodenja in uprave. Ugotovljeni stroški so stroški, ki jih ugotovi država članica na nacionalni ravni ali ravni funkcionalnih blokov zračnega prostora, in sicer na začetku referenčnega obdobja za vsako koledarsko leto referenčnega obdobja iz člena 11

⁽¹⁾ UL L 243, 11.9.2002, str. 1.

▼ **M1**

okvirne uredbe ali pa med referenčnim obdobjem po ustreznih prilagoditvah z uporabo mehanizmov opozarjanja iz člena 11 okvirne uredbe;

- (b) stroški, ki jih je s tem v zvezi treba upoštevati, so stroški, ocenjeni v zvezi z napravami in storitvami, ki se zagotavljajo in izvajajo na podlagi regionalnega načrta zračne plovbe ICAO za evropsko regijo. Ti stroški lahko zajemajo tudi stroške, ki jih navedejo nacionalni nadzorni organi in/ali usposobljeni subjekti, kakor tudi drugi stroški, ki nastanejo pri zadevni državi članici in izvajalcu storitev služb v zvezi z zagotavljanjem navigacijskih storitev zračnega prometa. Ne zajemajo stroškov kazni, ki jih naložijo države članice v skladu s členom 9 okvirne uredbe, niti stroškov korektivnih ukrepov, ki jih naložijo države članice v skladu s členom 11 okvirne uredbe;
- (c) v zvezi s funkcionalnimi bloki zračnega prostora in kot del ustreznih okvirnih sporazumov, si države članice v razumnih mejah prizadevajo za dogovor o skupnih načelih politike zaračunavanja;
- (d) stroški različnih navigacijskih služb zračnega prometa se opredelijo ločeno, kakor določa člen 12(3);
- (e) navzkrižno subvencioniranje ni dovoljeno med preletnimi storitvami in storitvami na terminalih. Stroški, ki se nanašajo na storitve na terminalih in preletne storitve se sorazmerno porazdelijo med obe vrsti storitev na podlagi pregledne metodologije. Navzkrižno subvencioniranje je dovoljeno med različnimi navigacijskimi službami zračnega prometa iz ene od teh dveh kategorij samo takrat, kadar je to upravičeno iz objektivnih razlogov in jasno opredeljeno;
- (f) preglednost stroškovne baze za pristojbine na zračnih poteh je zjamčena. Sprejeta so izvedbena pravila za zagotavljanje informacij, ki jih zagotavljajo izvajalci, da bi bila mogoča kontrola njihovih napovedi, dejanskih stroškov in prihodkov. Nacionalni nadzorni organi, izvajalci služb, uporabniki zračnega prostora, Komisija in Eurocontrol redno izmenjujejo informacije.

3. Države članice pri določanju pristojbin v skladu z odstavkom 2 izpolnjujejo naslednja načela:

- (a) pristojbine za navigacijske službe zračnega prometa se določijo na nediskriminacijski način. Pri zaračunavanju pristojbin za uporabo iste storitve se za različne uporabnike zračnega prostora ne dela razlike glede na njihovo nacionalnost ali kategorijo, ki ji pripadajo;
- (b) izjeme se lahko dovolijo za nekatere uporabnike, zlasti za lahke zrakoplove in državnih državne zrakoplove pod pogojem, da se stroški takšnih izjem ne prenesejo na druge uporabnike;
- (c) pristojbine se določijo na koledarsko leto na podlagi ugotovljenih stroškov ali pa se določijo pod pogoji, ki so jih določile države članice, za opredelitev najvišje ravni cene za enoto ali prihodka za vsako leto za določeno obdobje, ki ni daljše od petih let;
- (d) navigacijske službe zračnega prometa lahko ustvarijo zadostne prihodke, ki zagotovijo primeren donos na aktivo, da prispevajo k potrebnim krepitev kapitala;
- (e) pristojbine odražajo stroške za storitve navigacijskih služb zračnega prometa in uporabo naprav in objektov, ki so na razpolago uporabnikom zračnega prostora, ob upoštevanju relativnih zmožnosti za prispevek različnih tipov zadevnih zrakoplovov;
- (f) pristojbine spodbujajo varno, učinkovito, uspešno in trajnostno zagotavljanje storitev navigacijskih služb zračnega prometa z namenom, da se omogoči visoka stopnja varnosti in stroškovne učinkovitosti ter izpolnitev ciljev uspešnosti in da se spodbuja zagotavljanje integriranih storitev ob hkratnem zmanjšanju vpliva letalstva na okolje. V ta namen in v povezavi z nacionalnimi načrti

▼ **M1**

izvedbe ali načrti izvedbe funkcionalnih blokov zračnega prostora lahko nacionalni nadzorni organi vzpostavijo mehanizme, vključno s spodbudami, ki jih sestavljajo finančne prednosti in slabosti, ki izvajalce storitev navigacijskih služb zračnega prometa in/ali uporabnike zračnega prostora spodbudijo, da podprejo izboljšave v izvajanju navigacijskih storitev zračnega prometa, kot so povečanje zmogljivosti, zmanjšanje zamud in trajnostni razvoj, pri čemer ohranjajo največjo možno stopnjo varnosti.

4. Komisija sprejme podrobna izvedbena pravila za ta člen v skladu z regulativnim postopkom iz člena 5(3) okvirne uredbe.

*Člen 15a***Skupni projekti**

1. Skupni projekti lahko prispevajo k uspešnemu izvajanju osrednjega načrta ATM. Takšni projekti poleg tega podpirajo cilje iz te uredbe za izboljšanje delovanja evropskega letalskega sistema na ključnih področjih, kot so zmogljivost, učinkovitost letov, stroškovna učinkovitost in okoljska trajnost znotraj prevladujočih varnostnih ciljev.
2. Komisija lahko v skladu z regulativnim postopkom iz člena 5(3) okvirne uredbe razvije usmerjevalno gradivo o tem, kako ti projekti lahko podprejo izvajanje osrednjega načrta ATM. Takšno usmerjevalno gradivo ne vpliva na mehanizme za razvoj tovrstnih projektov v zvezi s funkcionalnimi bloki zračnega prostora, o katerih so se dogovorile stranke v teh blokih.
3. Komisija lahko v skladu z regulativnim postopkom iz člena 5(3) okvirne uredbe odloči tudi, da pripravi skupne projekte za funkcije, povezane z omrežji, ki so zlasti pomembne za izboljšanje celovite uspešnosti upravljanja zračnega prometa in navigacijskih služb zračnega prometa v Evropi. Takšni skupni projekti so lahko upravičeni do financiranja s strani Skupnosti v večletnem finančnem okviru. V ta namen in brez poseganja v pristojnost držav članic, da odločajo o porabi svojih finančnih sredstev, Komisija v skladu s členom 10 okvirne uredbe opravi neodvisno analizo stroškov in koristi ter se ustrezno posvetuje z državami članicami in ustreznimi zainteresiranimi stranmi, pri tem pa preuči vse primerne načine financiranja priprave teh projektov. Upravičeni stroški priprave skupnih projektov se krijejo v skladu z načeli preglednosti in nediskriminacije.

*Člen 16***Pregled skladnosti**

1. Komisija v sodelovanju z državami članicami stalno preverja izpolnjevanje načel in pravil iz členov 14 in 15. Komisija si prizadeva uvesti potrebne mehanizme, ki bi omogočili uporabo Eurocontrolovega strokovnega znanja in izkušenj, rezultate pregleda pa predstavi državam članicam, Eurocontrolu in predstavnikom uporabnikov zračnega prostora.
2. Komisija na zahtevo ene države članice ali več držav članic, ki menijo, da načela in pravila iz členov 14 in 15 niso bila pravilno uporabljena, ali na lastno pobudo izvede preiskavo v zvezi z vsakim domnevnim neizvajanjem ali neuporabo zadevnih načel in/ali pravil. Komisija brez poseganja v člen 18(1) rezultate preiskave predstavi državam članicam, Eurocontrolu in predstavnikom uporabnikov zračnega prostora. Komisija v dveh mesecih po prejemu zahtevka, potem ko je opravila zaslišanje zadevne države članice in po posvetovanju z Odborom za enotno evropsko nebo v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 5(2) okvirne uredbe, sprejme sklep o uporabi členov 14 in 15 te uredbe in odloči, ali se zadevna praksa lahko nadaljuje.
3. Komisija o svoji odločitvi obvesti države članice in izvajalca služb, če je pravno zainteresiran. Vsaka država članica lahko odločitev

▼ **M1**

Komisije predloži Svetu v roku enega meseca. Svet lahko s kvalificirano večino sprejme drugačno odločitev v roku enega meseca.

▼ **B**

POGLAVJE IV

KONČNE DOLOČBE▼ **M1***Člen 17***Revizija prilog**

Ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb prilog zaradi upoštevanja tehničnega in operativnega razvoja, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 5(4) okvirne uredbe.

Iz nujnih razlogov lahko Komisija uporabi nujni postopek iz člena 5(5) okvirne uredbe.

*Člen 18***Zaupnost**

1. Niti nacionalni nadzorni organi, ki delujejo v skladu s svojo nacionalno zakonodajo, niti Komisija ne razkrijejo informacij zaupne narave, zlasti ne informacij o izvajalcih storitev navigacijskih služb zračnega prometa, njihovih poslovnih odnosih ali stroškovnih komponentah.

2. Odstavek 1 ne posega v pravico nacionalnih nadzornih organov ali Komisije, da razkrijejo informacije, kadar so te nujno potrebne za izvajanje njihovih nalog, vendar je v tem primeru razkritje sorazmerno in upošteva pravno utemeljen interes izvajalcev storitev navigacijskih služb zračnega prometa, uporabnikov zračnega prostora, letališč in drugih zadevnih zainteresiranih strani za varovanje njihove poslovne tajnosti.

3. Informacije in podatki, posredovani v skladu s sistemom pristojbin iz člena 14, se objavijo.

*Člen 18a***Pregled**

Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu najpozneje 4. decembra 2012 predloži študijo o oceni pravnih, varnostnih, industrijskih, gospodarskih in družbenih vplivov uporabe tržnih načel pri zagotavljanju storitev komunikacij, navigacije, nadzora in letalskih informacij v primerjavi z obstoječimi ali alternativnimi organizacijskimi načeli, ob tem pa upošteva napredek pri funkcionalnih blokih zračnega prostora in razpoložljivo tehnologijo.

▼ **B***Člen 19***Začetek veljavnosti**

1. Ta uredba začne veljati dvajseti dan po njeni objavi v Uradnem listu Evropske unije.

2. Vendar pa začneta člena 7 in 8 veljati eno leto po objavi skupnih zahtev iz člena 6 v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

▼ B

PRILOGA I

► M1 ZAHTEVE ZA USPOSOBLJENE SUBJEKTE ◀► M1 Usposobljeni subjekti morajo: ◀

- morajo biti sposobne predložiti dokumentacijo, s katero potrjujejo, da imajo bogate izkušnje v ocenjevanju oseb javnega ali zasebnega prava v sektorju zračnega prometa, zlasti izvajalcev navigacijskih služb zračnega prometa, in v drugih podobnih sektorjih na enem področju ali več področjih, ki jih pokriva ta uredba,
- morajo razpolagati z izčrpnimi pravili in predpisi za redne preglede navedenih entitet, ki jih objavijo in nenehno posodablajo in dopolnjujejo v okviru raziskovalnih in razvojnih programov,
- ne smejo biti pod nadzorom izvajalca navigacijskih služb zračnega prometa, upravnih organov letališč ali katere koli druge entitete, ki izvaja navigacijske službe zračnega prometa ali službe zračnega prometa v komercialne namene,
- morajo razpolagati z zadostnim številom tehničnega, vodstvenega, podpornega, in raziskovalnega osebja, ki jim omogoča izvajanje njihovih nalog,
- morajo biti vodene in upravljane tako, da je zajamčena zaupnost informacij, ki jih zahteva uprava,
- morajo biti pripravljene predložiti ustrezne informacije zadevnemu nacionalnemu nadzornemu organu,
- so morale opredeliti in z dokumenti dokazati svojo politiko, njene cilje in prizadevanja za doseganje kakovosti ter se prepričati, da njihovo politiko razumejo na vseh ravneh v organizaciji, jo izvajajo in ohranjajo,
- so morale razviti, vpeljati in vzdrževati učinkovit notranji sistem za nadzor kakovosti, ki temelji na ustreznih delih mednarodno priznanih standardov kakovosti in je v skladu s standardoma EN 45004 (inšpekcijski nadzorni organi) in EN 29001, kakor ju razlagajo zahteve sistema za certificiranje kakovosti IAKS (integrirani administrativni in kontrolni sistem),
- njihov sistem kakovosti mora potrditi neodvisni organ, ki ga odobrijo organi države članice, v kateri se nahaja.

*PRILOGA II***POGOJI, KI JIH VSEBUJEJO DOVOLJENJA**

1. Dovoljenja navajajo naslednje informacije:
 - (a) nacionalni nadzorni organ, ki dovoljenje izda;
 - (b) prosilec (ime in naslov);
 - (c) storitve, za katere je dovoljenje izdano;
 - (d) izjava, da prosilec izpolnjuje skupne zahteve, kakor jih opredeljuje člen 6 te uredbe;
 - (e) datum izdaje dovoljenja in rok njegove veljavnosti.
2. Dodatni pogoji, ki jih lahko vsebuje dovoljenje, so lahko povezani z:
 - (a) nediskriminacijskim dostopom do storitev za uporabnike zračnega prostora in zahtevano ravniyo izvajanja takšnih storitev, zlasti glede varnosti in interoperabilnosti;
 - (b) operativnimi specifikacijami zadevnih služb;
 - (c) rokom, do katerega je treba storitve izvesti;
 - (d) različno operativno opremo, ki se uporablja v okviru določenih služb;
 - (e) omejitvami izvajanja drugih služb kakor tistih, ki so povezane z izvajanjem navigacijskih služb zračnega prometa;
 - (f) pogodbami, sporazumi in drugimi dogovori med izvajalcem služb in tretjo stranjo, ki se nanašajo na službo(-e);
 - (g) zagotavljanjem informacij, ki so smotrne za preverjanje skladnosti služb s skupnimi zahtevami, vključno o delovnih načrtih, finančnih in operativnih podatkih in o večjih spremembah, ki lahko vplivajo na tip in/ali obseg izvajanja navigacijskih služb zračnega prometa;
 - (h) drugimi pravnimi pogoji, ki niso specifični za navigacijske službe zračnega prometa, kakor so pogoji, ki se nanašajo na začasni odvzem ali preklic dovoljenja.